

הרב חיים אבערלאנדער
רב דקהל שארית ישראל
ראה"כ "אור ישראל" ווילעדניק

כיבוס מגבות המקוואות והשימוש בהן מר"ח אב (מאמר תגובה)

במג"א (ס"ק י"ג) בשם תשו' מ"ב דחולק וסובר דאפי' בת"כ מותר ללבוש בגד לבן מכובס, וכ"ה בב"י ובכ"ח בשם מהרי"ק, עיי"ש. וכ"פ בחיי"א (כלל קל"ג י"ג)², ובטעם הדבר דהחמיר הרמ"א לאסור בת"כ, הא הוי לצורך מצוה, מבואר בא"ר ובשא"ח, דהיות דלבישת לבנים מכובסים הוא רק מנהג טוב כמבואר בסי' קצ"ו (סעי' ג'), ומעיקרא דדינא יכולה ללבוש חלוק נקי וברדוק, ע"כ מחמירין בת"כ. ועי' במשנ"ב בשם אחרונים דאם אין לה חלוק בדוק ויפה מותר ללבוש לבנים מכובסים אפי' בת"כ, הרי להדיא דלבישת לבנים דאינם מעיקרא דדינא דהא יכולה ללבוש חלוק הברדוק, ולכן אין מתירין אותו בת"כ עצמו, מ"מ בשבוע שחל בו ת"כ מותר לכבסן וללבושן דמקרי צורך מצוה³, כמו"כ כיבוס לצורך טבילה מקרי צורך מצוה ומותר.

וכ"מ בהתעוררות תשובה (ח"ג סי' י"ט) שכ' דמדברי הרמ"א הללו דמתיר לכבס לצורך ללבוש לבנים אעפ"י שאפשר ללבוש חלוק נקי וברדוק, הרי דאפי' לצורך קצת מצוה מותר לכבס, דכמו"כ מי שאין לו מטפחת ידיים נקי מזיהום וטינוף וזיעה, דמותר לכבס כדי לנגב ידיו אחר נט"י לסעודה במטפחת נקי ומכובס, ואעפ"י דאם נוטל ידו ברביעית מים בפעם אחת א"צ ניגוב, כמבואר בסי' קנ"א (סעי' י"ג), מ"מ כיון שיש

הנה בקובץ אור ישראל גליון מ' האריך הרה"ג ר' בן ציון יעקב הלוי ואזנר שליט"א, אם מותר לכבס, ולהשתמש במגבות המכובסים של המקוואות, בימי בין המצרים שמר"ח אב ואילך, והאריך לאסור בין לכבסן ובין להשתמש במכובסים, ומסיים: סוף דבר נמצינו למדין לדינא, שאין שום היתר בעולם לכבס או להשתמש במגבות המכובסין, ומצוה לפרסם חומר האיסור בזה, כי בעוה"ר בזה וכיו"ב, כיון שעברו ושנו נעשו להם כהיתר. והוסיף דאף במקוואות הנשים, מאחר שהברירה בידן להביא מגבת מביתם אין שום היתר בזה, וכמו שכתבו הפוסקים דאף אשה אסורה בדינים אלו, והיות דפה בארה"ב [דאינו כמו אר"י דכל אחד מביא מגבת לעצמו במקוה] המנהג אינו כדבריו, וכמעט בכל המקוואות נוהגים היתר בדבר זה, ע"כ אמרתי לבאר ענין זה בס"ד.

היתר דמקרי כיבוס של מצוה דמותר

הרמ"א (בסי' תקנ"א סעי' ג') כתב, ואנו נוהגין להחמיר כל זה [דהיינו בכיבוס] מתחילת ר"ח עד אחר התענית אם לא לצורך מצוה, כגון הלובשת לבנים מותרת לכבס וללבוש לבנים¹ ולהציע תחתיה, אבל בת"כ עצמו לא תלבוש לבנים רק לובשת חלוק בדוק ויפה וכו', ועי'

1. ובפשטות נראה דאפי' היה לו הברירה לכבס קודם ר"ח מותר לכבסן, דהא כיבוס בגדי לבנים עושים בדרך כלל פעם אחת בחודש, עכ"ז מותר, ועי' בשו"ת התעוררות תשובה (ח"ב קמ"ד) דמי שאין לו בגד מכובס לשבת, מותר לכבס לכבוד שבת דמקרי צורך מצוה, ואפי' אם היה אפשר לו לכבס קודם ר"ח והניח הדבר לכבסן אחר ר"ח דיש לו אז פנאי, ג"כ מותר לכבסן עיי"ש.
2. ומשמע שם דאפי' לכבס בת"כ עצמו מותר לצורך מצוה, אמנם במשנ"ב (ס"ק ל"א) כ' בשם הרה"ח דמותרת ליתן לכובסת עכו"ם לצורך לבישת לבנים, דמשמע דאסור לכבס בעצמו, ואולי כוונתו משום איסור מלאכה בת"כ דמסיח עצמו מאבילות.
3. עי' בשו"ת רב פעלים (ח"ד או"ח סי' כ"ט) שמתיר ללבוש טלית גדול או קטן אפי' חדש, כיון דהוא צורך מצוה, ומפלפל שם בדברי שאילת יעב"ץ (סי' פ"ב) עיי"ש.

שמתפללים שם, מ"מ לבנות ביהכנ"ס חדש מקרי מצוה דרבים, ובפרט לפי"מ שכ' בערוך השלחן (שם סעי' ז') וז"ל, ונראה דכל צורך רבים מותר דכל צורך רבים הוי כלצורך מצוה, וכ"ג בשו"ת שלמת חיים (סי' ר"כ רכ"א רכ"ב), אולם מדברי המג"א נראה קצת דרך מצוה דרבים מותר.

ואין לומר דלא מקרי מצוה דרבים, דהא כל אחד יכול להביא מגבת מתוך ביתו, זה אינו, דכיון דאינו רגיל בכך כל השנה, בוודאי יבוא לידי שכחה, וכיון שלא יהיה לו מגבת לא ילך למקוה, ויתבטלו מטבילת עזרא.

אם הניגוב שלאחר המבילה הוא חיוב או מצוה

ואין לומר דהא דמתירים לכבס הוא רק לגבי הניגוב שאחר נט"ו שהוא בעצם מצוה, וכמו"כ לבישת בגד מכובס לז' נקיים, משא"כ הניגוב שלאחר טבילה במקוה אינו מצוה, מ"מ נראה דהיות דרוב בנ"א, אם לא יהיה להם במה לנגב עצמם אחר הטבילה, לא ילכו להמקוה, ע"כ מקרי הניגוב חלק מהמצוה, וכמבואר בר"ן (שבת קמ"ז) בשם הרשב"א דלכך מותר להסתפג באלונטית אחר רחיצה בשבת, ולא גזרינן שמא יסחוט, שכיון שכל הרוחצין מסתפגין אם אתה אוסר עליו להסתפג אף אתה אוסרו ברחיצה, ואי אפשר שאין הדבר עומד, עיי"ש, מובא דבריו במג"א (סי' ש"א וע"ג נ"ח), הרי להדיא שבלי ניגוב ימנעו מרחיצה ויב"ח מתירין ניגוב אפ"י שהיה צריך לאוסרו מחשש סחיטה, כמו"כ מתירין כיבוס מגבת אחר ר"ח כדי שלא ימנעו מלטבול.

וידידי הרה"ג ר' יצחק אהרן גאלדבערגער שליט"א, מדייני קהלת יעקב פאפא, הראה לי בישועות יעקב (שם סק"י"ב), מצוין באור גדול

קצת מצוה בניגוב אפי' ככהיי"ג משום מאיסותא כמבואר במג"א (שם סק"י י"ח) מותר לכבסן, עיי"ש.

וכ"ה בס' מועד לכל חי (מהגר"ח פלאגי דצ"ל) סי' י' (אות י"א), שכ' דהני מותר לכבס, קטנים שמשתינין, אשה הלובשת לבנים, והסודרים מחמת ששותין אבק, והמטפחת בשביל נטילת ידים שחרית⁴, וכל זה מותר אפי' בערב ת"ב עד חצות, עיי"ש. הרי דגם הוא מתיר לכבס המטפחת בשביל נטילת ידים.

וא"ל דמאן יאמר דטבילה חשיב מצוה, לפי"מ דקיי"ל דבטלוה לטבילת עזרא, ואף לדין שאנו נזהרים בזה ביותר, וחשובה קצת מצוה, אין זה אלא בטבילת עזרא, משא"כ בסתם טבילה שלפני התפלה, שאינה אלא לתוספת קדושה והכנה, לא מקרי צורך מצוה, זה אינו, דהלא עצם טבילה במקוה בימים אלו צריך היתר מטעם רחיצה, ואנו נוהגים להקל בזה, דמקרי צורך מצוה, ע"י בירחון תל תלפיות (משנת תרצ"ה) בתשובת בעל שו"ת יד אהרן דכ' דמותר לטבול אפי' בלי חיוב טבילת עזרא, דרחיצה לתפלה הוא ענין גדול להנהיגין כן אפי' בלא חיוב טבילה עזרא ולמצוה יחשב⁵ עיי"ש. ועי' בשו"ת רב פעלים (ח"ד סי' כ"ט), דכמו"כ מותר לטבול בשבוע זו, מי שתמיד טובל קודם הליכה לבה"ק או אחריו, דמקרי טבילה של מצוה עיי"ש, ועכ"פ נראה דכיבוס לצורך טבילה קודם התפילה לרגילים בכך, לא גרע מהא דמותר לכבס לצורך לבישת בגדים מכבוסים בימי נקיים, אף דהוא רק מנהג טוב.

ותו נראה דמקרי מצוה דרבים, ועי' במג"א (סק"י) דמותר לבנות ביהכנ"ס כיון דהוא מצוה דרבים, ובפשוטו נראה דאפי' יש להם ביהכנ"ס

4. ומש"כ נט"ו שחרית לא הבנתי כוונתו כראוי, אי כוונתו נט"ו לסעודת שחרית, או כוונתו לנט"ו בבוקר כשקם ממוטרו, אולם שם מבואר במג"א (סי' ד' סק"ו) דאינו צריך לנגב הידים, אולם עי' בכפח"ח שם (סק"ח) בשם כמה אחרונים, דאין הרוח רעה סרה עד לאחר הניגוב וע"כ יברך ענט"י רק אחר הניגוב עיי"ש.

5. ועי' בשו"ת משפטיך ליעקב (סי' י') שהביא בשם הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע, דנשאל אם יש רמז לטבול בכל יום, והשיב שהוא משנה מפורשת ושוב יום אחד לפני וכו', ומבואר במג"א (סי' תר"י סק"ח) דטעם טבילה בעיוהכ"פ הוא משום תשובה, אלמא דמי שרוצה לשוב בתשיבה צריך טבילה. ועי' בשו"ת ערוה"ב (חאו"ח סי' י"ט), דכ' דהיות דאנן בני אדם מגשומים דבוקים בתאות עוה"ז ודאי כל כמה דעושינן קודם התפילה דבבר הגורמים טהרת המחשבה טפי מעלי, וכבר מבואר בכל ספרי מוסר כמה גדלה מעלת המקוה לטהרת המחשבה ודורשי רשומות אמרים ל"ב טהור ברא ר"ת טב"ל, ואולי נזכה לומר אפי' דיבור אחד בתפילה במחשבה זכה, ע"כ ענין גדול הוא לטבול במקוה טהרה קודם התפילה אפי' שלא לצורך טבילת עזרא וכו'. ועי' בספר אור גנוז ממוה"ז הרה"ק משא"ל לאנדאן דצ"ל (מאמר ל"ז) מענין זה.

מהא דפ"א דזבים לגבי שיעור ההפסק דנכלל בזה שיעור טבילה וסיפוג, וצ"ל דכיון דהסדר הוא שהיו מסתפגין אחר הטבילה, ע"כ הוא נכלל בהשיעור, אע"פ דמדינא א"צ, עיי"ש.

אולם עי' בחוקת היום (יומא ל"א), עמש"כ שם במשנה, לגבי טבילת כה"ג ביוה"כ, ירד וטבל עלה ונסתפג, שהאר"ך לבאר דסיפוג אחר טבילה הוי חלק ממצות טבילה, וכדמצינו בחגיגה (י"ט) אמר ר"א טבל ועלה מחזיק עצמו לכל דבר שירצה, וכ' התוס' דהיינו בעודנו לח, ומזה מבואר דמעשה טבילה לא נגמרה עד שנסתפג מהמים, דאל"כ מה מועיל להחזיק עצמו בעודנו לח, הא כבר גמר עסק הטבילה, אע"כ דכל זמן דעודנו לח עדיין הוא נמצא בעסק הטבילה, ולכן מועיל להחזיק עצמו לכל מה שירצה, ודלא כהט"א (שם) שתמה על זה דהוי הלכתא בלא טעם⁶, והביא דברי המשנה אחרונה בפ"א דזבים הנ"ל, והביא כמה ראיות לזה, ומסיים ובפרט לגבי טבילה דהוא רק לתוספת קדושה כמו הכה"ג ביוה"כ, בוודאי מחויב לנגב עצמו, עיי"ש.

וחכם אחד העיר דהלא אפי' אם נימא דאין הסיפוג שלאחר הטבילה מצוה, מ"מ כשהולך לטבילה בימי החול קודם התפילה, בוודאי מחויב לנגב שערות הראש עכ"פ ובידיו במקום הנחת תפילין, וע"כ מותר לכבס מגבות המקוה בשביל זה, והוא עפ"י דברי הברכי יוסף (סי' ז"ך אות א' מצוין בשע"ת ס"ק ה') שהנהוג לרחוץ מקום הנחת תפילין נוכמבואר בשלה"ק, מובא במג"א שם ס"ק ד' צריך לנגב היטב מקום הנחת תפילין משום התפילין, וגם שהמים מפסיקים והם כמו חציצה וכמבואר במשל"מ הנ"ל לגבי בגדי כהונה. ועי' בתשו' דברי משה הנ"ל שהאר"ך בזה, והביא חבילת פוסקים שהסכימו לדברי הברכי" הנ"ל, ויותר מזה כ' בספר שלחן מלכים (עמוד שי"ז) דאלו הטובלים במקוה סמוך להנחת תפילין לא מספיק לנגב מקום הנחת תפילין בלבד, אלא צריך לנגב כל הראש, כדי שהמים מהשערות של מעלה לא יזלו אח"כ למקום הנחת תפילין, ומסיים שם, והא דמנהג העולם אינו לנגב המקום קודם הנחת תפילין, אעפ"י שהולכין

על משניות (שבת פרק א' משנה ג') דכ' דניגוב לאחר רחיצה היות שהוא דבר הכרחי ובלי זה לא ירחץ נחשב כצורך מצוה, עיי"ש. אולם דברי הישועות יעקב צ"ב דהא שם מיירי ברחיצה ולא בטבילה, וא"כ איזה מצוה שייך בזה. ואולי כוונתו כיון דרחיצה הוא דבר הכרחי, יש בזה מצות עונג שבת, ע"כ גם הניגוב שלאחריה מקרי חלק מהמצוה, ועכ"פ חזינן דבמקום דהרחיצה היא מצוה, גם הניגוב שלאחריה מקרי מצוה, ודו"ק.

ותו, דבמשנה אחרונה (זבים פ"א משנה ד') עמש"כ במשנה שם, ראה אחת והפסיק כדי טבילה וסיפוג, כתב דמזה חזינן דסיפוג אחר טבילה חובה הוא, כיון דנחשב בכלל השיעור, וכן בכולי' סדר יומא בכל הטבילות תני ונסתפג, וכן בפ"ג דפרה (משנה ט'), ושם כתבנו דאפשר משום חציצה עיי"ש, וכוונתו דשם כ' לגבי פרה אדומה וכמו"כ לגבי עבודת יה"כ כתב דאפ"ל הטעם כדי שהמים לא יהיה חוצצין בבגדי כהונה בין בשרו לבגדיו, משא"כ כאן דלא מיירי בבגדי כהונה, ע"כ דלעולם יש חיוב ניגוב אחר הטבילה.

ובאמת גם במשנה (תמיד פ"א משנה א') איתא, אירע קרי לאחד מהן ירד וטבל עלה ונסתפג ונחמם כנגד המדורה וכו', והתם לא שייך לומר הטעם משום חציצה, דהא לאו בבגדי כהונה איירי, כדאיתא במשנה שם שלא היו ישינים בבגדי כהונה אלא פושטין וכו' ומתכסין בכסות של עצמן, וא"כ למה לי סיפוג, אע"כ כהמשנה אחרונה דבכל טבילה צריך סיפוג.

אולם במשל"מ (פ"ב מהל' עבודת יה"כ הל' ב') כתב ג"כ דהטעם דכה"ג ביוה"כ היה מסתפג הוא משום חציצה, והעיר ממשנה דתמיד הנ"ל, וכ' דשם אורחא דמילתא נקיט, וזה שרבינו בפ"ח מהל' בית הבחירה (ה"ז) השמיט הא דעלה ונסתפג, עיי"ש.

ועי' בתשו' דברי משה מדודי הגה"צ רבי משה הלברשטאם וצ"ל (סי' א') שהאר"ך בזה, והעיר דגם הסיפוג השנוי במשנה לגבי פרה אדומה, הביא הרמב"ם בפ"ג דפרה אדומה ה"ב, ורק הא דתמיד השמיט, אע"כ דרק משום חציצה דבגדי כהונה מחויב להסתפג, אולם עדיין צ"ב

6. ועי' בגליוני הש"ס יבמות ק"ב ע"ב מש"כ בזה.

ומשתינין בהם הני וודאי משרא שרי ואפי' בבגדי שאר קטנים נוהגים להקל עיי"ש, וטעם הדבר מבואר בפוסקים, דהיות דהם מתלכלכים תדיר מותר לכבסן, וכ"ה בערוך השלחן (סי' תקנ"א אות ט"ו) וז"ל: ואסור לגמרי לעסוק בכיבוס מר"ה ואילך לבר בגדי קטנים שמלפפין אותם שקורים וויקעלאך, "דבהכרח לכבסן בכל יום", הרי דדבר שמתלכלכין תדיר וצריך לכבסן בכל יום מותר לכבסן, א"כ כמור"כ המגבת דמקוואות דהמציאות בכל השנה דאחר שנשתמש בו פעם אחת אין משתמשין בו עוה"פ רק לאחר שנחכסו, וע"כ מותר לכבסן גם בימים אלו.

וכ"מ עור בתשובת שלמת חיים (או"ח סי' רט"ז רי"ז) דמותר להחליף מטפח האף בט' הימים, דכיון דשכיח שמטונפים ואינם ראויים הוי כמו בגדי קטנים, עיי"ש, וכנראה דמותר גם לכבס המטפחת האף, דהא מדמה אותם לבגדי קטנים דמותר לכבסן, וכ"כ להתיר לכבסן בן איש חי דברים סי' ט"ו.

ועי' בנטעי גבריאל (פרק ל"ד אות מ"ב) בשם מו"ר הגה"צ מפאפא זצ"ל, דבבית המדרש ומקום שרבים משתמשים בו מותר לכבס את המגבת, דדומה לבגדי קטנים המתלכלכים תדיר, עיי"ש.

אולם עדיין צ"ב, דהלא בסי' תקל"ד (סעי' א') כ' המחבר, אין מכבסין במועד ואלו שמכבסין וכו', ומטפחות הידים ומטפחות הספג', וכ' המג"א (ס"ק ב') דטעם ההיתר, שאפי' כיבסום קודם הרגל חוזרים ומתלכלכים (טור), ומשמע דאפי' יש לו הרבה שרי, דאל"כ היינו חלוק, והטעם שמתלכלכים תיכף וצריך בכל יום חדשה וכו' עכתו"ד, ולגבי איסור כיבוס מר"ה ואילך, כ' הטור ושו"ע (בסעי' ג') דאפי' מטפחות הידים אסור, הרי דכאן אסור לכבס אפי' דבר שמתלכלכים תיכף וצריך בכל יום חדשה.

ולולי דברי שלמת חיים הנ"ל, וכמו"כ מדברי מו"ר הנ"ל, היה נראה לענ"ד דרק לגבי בגדי

למקוה קודם התפילה, דהיות דרק הרבה מים חוצץ, ע"כ הברכי יוסף שם מיירי במי שרוחץ מקום הנחת תפילין קודם הנחתו, וע"כ יש שם הרבה מים, ע"כ כ' הברכ"י דצריך לנגבו משום חציצה, משא"כ אנו שמסתפגין אחר הטבילה, וע"כ נשאר שם רק מעט מים, א"צ לנגב המקום עיי"ש, הרי בהדיא דצריך לנגב שערות הראש קודם הנחת תפילין משום חציצה.

ולפי"ז מה שנוהגים איזה חסידים ואנשי מעשה שלא לנגב עצמם אחר הטבילה עפ"י מנהג האר"י ז"ל, צריכים עכ"פ לנגב שערות הראש ומקום הנחת תפילין משום חציצה, ובאמת בספר שער הכוונת (ענין טבילת ערב שבת) איתא בשם האר"י הק' דלא הסתפג ממי טבילה אחר הטבילה בערב שבת קודש, כי מימי שבת צריך הגוף שישאב אותם וכו', משמע דרק בער"ש לא הסתפג, משא"כ בשאר זמנים שפיר הסתפג, ודו"ק.

ובאמת גם רגליו צריך לנגב אחר הטבילה משום סכנה, וכמבואר פסחים (ק"א ע"ב) אמר ר' יוסף הני תלת מילי יב ארבונא לנהורא [גורמת לעיורון] ומאן דמסיים מסני אדמייתנה כרעא, [הנועל מנעליו בעוד שרגליו לחות ממי הרחצה], אולם עי' בתוס' שבת (סי' ר"ס סק"א) מובא במחצהש"ק שם דהעולם אין נוהרין בזה, ושומר פתאים ה', עכ"פ מי שרוצה ליהרר בזה שפיר מקרי דעושה מצוה.

דבר שמתלכלך אחר השימוש מותר לכבסן

ותו נראה, דכל איסור כיבוס הוא דדוקא בבגדים שמשתמשין בהם איזה זמן עד שנתלכלך ואז מכבסין אותו, משא"כ בגד דאחר שמשתמשים בו אפי' פעם אחת מתלכלכים, וא"א להתשמש בו עוה"פ, זה מותר לכבס, וכמבואר בדברי הרמ"א (בסעי' י"ד) שכו', מיהו בגדים שמלפפין בהם הקטנים לגמרי שמוציאים רעי

7. וחכם אחד הראה לי מש"כ בשו"ת רבבות אפרים (ח"א סי' ש"ע), דמותר לכבס מגבת דמקוה, כי אין זה מטפחת הידים המוזכר בשו"ע, כי מטפחת הידים היינו שהיה מונח על השולחן ובתוך הסועדה שהיו ידיהם מלוכלכות מן המאכלים היו מנקים אותן עליהן, וכיון שהביאום לשולחן היו דברים חשובים, משא"כ מגבת שלנו אינם דברים חשובים ומותר לכבסן, עיי"ש. ודבריו צ"ב, דאה"נ דמגבת שלנו אינו מטפחת הידים, מ"מ כאן בהל' חוה"מ איתא מטפחת הספג, ופי' רש"י באלפסי (מו"ק י' ע"ב) דהיינו שמסתפגין בהן כשיוצא מבית המרחץ, וכ"ה בלבוש, ובמשנ"ב (אות ו'), וכ' שם המשנ"ב בשם הב"י בשם הכל כו דעכשיו נהגו חומרא בזה, וכן ראוי לעשות ואין לכבסן במועד, הרי דאפי' בחוה"מ דהוא קיל מכיבוס אחר ר"ח, מחמירים בזה, כש"כ לגבי כיבוס דאחר ר"ח, ודו"ק.

מטנפים תיכף, ע"כ מותר לכבסן. ומעתה במגבות המקוה, כיון דבכל השנה אינו מטריח להביא מגבת מביתו רק משתמש באותם שבמקוה, ע"כ גם עכשיו א"צ להביא, וכיון דלאחר שנשתמש פ"א במגבת שבמקוה נחשב כמטנופים ואינו משתמש בזה עוד, תו מותר לכבסן.

ותו אפשר לומר, דבשו"ת מנחת יצחק (ח"י סי' מ"ד) כתב, דמי שהוא איסטנס ומחליף בגדיו תדיר, מותר לכבס בגדיו, וכ"כ בשו"ת קנין תורה (ח"א סי' ק"ט אות ג'), [ומשמע דאפי' היה יכול לכבס איזה בגדים קודם ר"ח ולבושן אז, כפי הנהוג דלבושין איזה בגדים לזמן מה קודם ר"ח, כדי שיכול ללבושן אחר ר"ח, מ"מ כיון דלמעשה לא עשה כן, ועכשיו אין לו בגד מכובס, מותר לכבסן וללבושם, כיון דאינו עושה משום תענוג, רק משום שהוא מפונק]. וא"כ כמו כן לגבי מגבות המקוה, דרוב העולם הם מפונקים בזה, ולא ישתמשו במגבת שהשתמש בו אחר, ולכן שפיר מותר לכבסן, ובפרט במקואות דנשים דהם מפונקים ביותר, בוודאי דיש להקל בזה, והגם דאפשר להביא מגבת מביתו, מ"מ למעשה אף כשלא הביא מגבת מביתו, ככ"ז מותר להשתמש במגבת מכובסת, כיון דהוא מפונק וקשה לו להשתמש במגבת שכבר השתמשו בה, וע"כ מותר לבעל המקוה לכבס מגבת, שהרי דלמעשה אינם מביאים מגבת מביתם כנ"ל.

והנה כתבתי איזה סברות ליישב מנהג העולם המקילים בזה, אמנם בכל זאת מי שיש ביכלתו להביא מגבת מביתו ולא להשתמש בהמכובסים, בודאי תבוא עליו ברכה, וכמו"כ אם אפשר לבעל המקוה לכבסן ע"י עכ"ם תבוא עליו ברכה, כמבואר בכף החיים (אות ק"פ) בשם כמה אחרונים לגבי בגדי הקטנים דהגם שאנו נוהגין להקל בזה, מ"מ אם אפשר ע"י עכ"ם יעשה ע"י עכ"ם, עיי"ש.

קטנים מתירים משום שמתלכלכים תדיר ולא לגבי בגדי גדולים, וטעם הדבר, דההיתר שמתלכלכים תדיר הוא היתר לגבי כיבוס, ולא מקרי מסיח דעתו מאבילות, כיון דעושה אותו מחמת ההכרח, אבל מכח זה עדיין אינו מותר להשתמש בבגדים המכובסים, דזה אסור מטעם אבילות, וזה מתירין רק לגבי בגדי קטנים, והיינו לא מביעיא לפי שי' הפרמ"ג שכתבנו לעיל, דסובר דקטן שלא הגיע לחינוך מותר לגדול לספר אותו, ולא שייך אצלם שום איסור דאבילות, וכ' לעיל דלדבריו כמו"כ מותרים ללבוש בגדים מכובסין, ורק דאסור לגדול לכבס כיבוסם מחמת דמסיח דעתו מאבילות⁸, וזה מתירים מפני שמתלכלכים תדיר, אלא אפילו להסוברים דאפי' כשלא הגיע לחינוך אסור לספור משום עגמת נפש, מ"מ בגדים שמתלכלכים תדיר כיון דבהכרח ללבושן הקילו לגבי קטנים.

אולם מדברי שלמת חיים הנ"ל⁹, נראה דההיתר דמתלכלכים תדיר הוא גם לגבי בגדי גדולים, הן לגבי כביסה והן לגבי לבישה, לדבריהם כמו"כ הני מגבות דהמקוה מותר לכבסן ולהשתמש בהם, דמקרי מתלכלכים תדיר.

וא"ל דהיות שיש ברירה שבימים אלו כל אחד יבוא מגבתו בידו למקוה, ע"כ יהי' אסור לכבסן, זה אינו, דהגה בעצמך, דכהיום יש חתולים מנייר לילדים וא"צ לכבסן, וא"כ יאמרו דמי שמשתמש בחתולים מבגד כמו בשנים קדמוניות דאסור לכבסן, הואיל ויש ברירה להשתמש בחתולי נייר, וכמו"כ יאמרו דכהיום אסור לכבס מטפח האף, אפי' מי שמשתמש בהם, כיון דיכול להשתמש בנייר [טישא"ו] ואדרבה רוב העולם משתמשים בנייר, זה אינו, דהאדם אינו מחויב לשנות דרכו בסדר ההשתמשות מכל השנה, ובפרט כשהוא כרוך בטריחה, וכיון דלפי השתמשות שלו אפי' אם יכבסן קודם הט' ימים צריך לכבסן, דהא הם

8. ואפשר דיש לדייק כן קצת מדברי השו"ע, דלעיל בסעי' ג' לגבי איסור שימוש בבגדים מכובסים, לא כ' דכמו"כ קטנים אסורים, ורק בסעי' י"ד כ' דאסור לגדול לכבס בגדי קטנים, אע"כ דהאיסור הוא רק לגדול לכבסן, אבל הם מותרים ללבושן, אולם זה אינו, דהלא המחבר כ' ואסור לגדולים לספר קטנים ולכבס כוסתם וכו', והאיסור לגדול לספר לקטן מיירי בגדול שהגיע לחינוך, דא"כ מותר לספור לשי' הפרמ"ג, א"כ כמו"כ הא דכ' דאסור לכבס כסותו ג"כ איירי בהגיע לחינוך, ובזה אסור אפי' ללבוש בגדים מכובסים, אע"כ דאין לדייק מזה כלום, ודו"ק.

9. וכ"ג נמי מדברי המועד לכל חי הנ"ל, דכ' להתיר לכבס הסודרים מחמת שוטה אבק, דנראה דהוא משום דמקרי מתלכלך תדיר.